

SNELFIETSROUTES EN TOERISTISCHE ONTWIKKELING

Een verkenning naar de kansen van de opkomst van de e-bike

Regionaal Bureau voor Toerisme
HEUVELRUG & VALLEI

NBTC
Holland Marketing

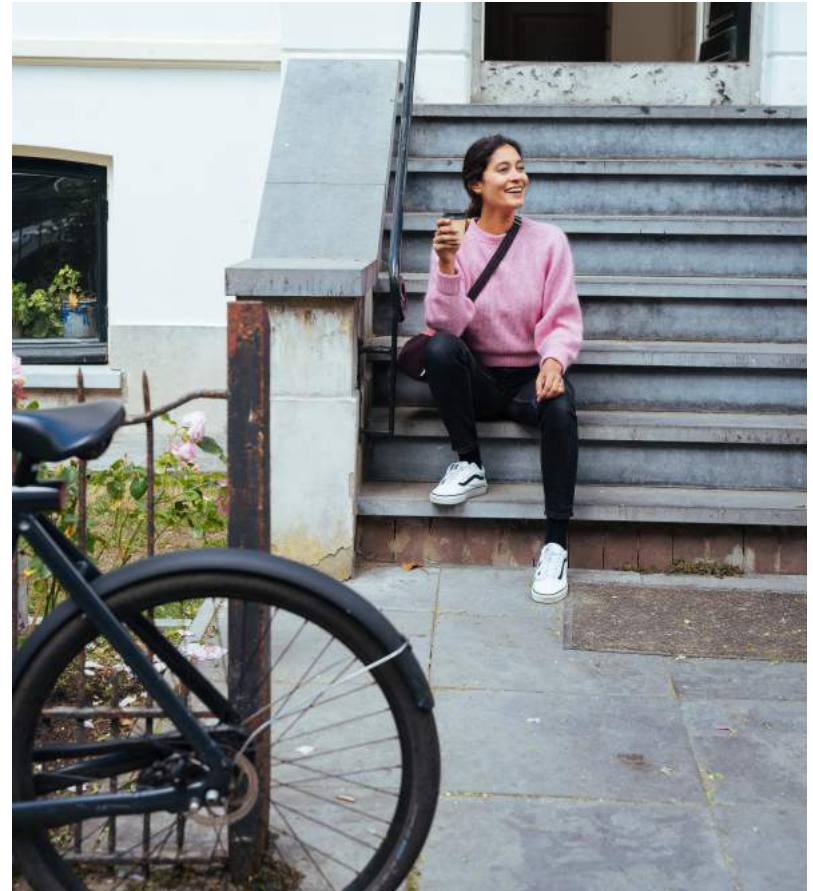
Inhoudsopgave

Hoofdstuk:

- Inleiding
- Samenvatting
- Vraag naar E-bikes
- De snelfietsroutes komen eraan
- Utrecht-Gelderland als proeftuin
- Van utilitair naar multipurpose
- Drie stappen voor DMO's

Pagina:

- 3
- 4-5
- 6-12
- 13-16
- 17-23
- 24-26
- 27-30

Inleiding

Aanleiding, beleidscontext, doel en werkwijze van de verkenning

Aanleiding

RBT Heuvelrug & Vallei heeft in samenwerking met NBTC verkend hoe het bezit van e-bikes zich in Nederland ontwikkelt en in hoeverre er kansen zijn voor toeristische ontwikkeling. Hoe staat het met de vraag naar elektrische fietsen en welke segmenten zijn er te onderscheiden voor bezitters van e-bikes? Welke relevante ontwikkelingen zijn er in het fietsbeleid van overheden? In hoeverre zijn de geplande snelfietsroutes in Nederland kansrijk voor toeristische ontwikkeling?

Beleidscontext

Het stimuleren van duurzame vormen van mobiliteit, zoals de e-bike, is als innovatief thema benoemd in het Perspectief 2030 (2018) en de Actieagenda die hieruit is voortgekomen (2019). Gemeenten, provincies en het rijk hebben de laatste jaren veel aandacht voor fietsbeleid, waarbij het accent ligt op investeringen in fietsinfrastructuur (utilitair). De inzet is hierbij om meer mensen op de fiets te krijgen voor woon-werkverkeer.

Doel

De kwalitatieve verkenning geeft inzicht in:

- Relevante vraagkenmerken en -ontwikkelingen van de e-bike in Nederland.
- De ontwikkelingen rondom het beleid voor een netwerk van snelle fietsroutes (snelfietsroutes).
- Stappen die destiniemakingorganisaties (DMO's) kunnen nemen om beter in te spelen op de e-bike als ontwikkelthema.

Het resultaat is een basisanalyse die bruikbaar is voor regio's om de e-bike als thema op te pakken.

Werkwijze

De voorliggende rapportage heeft de vorm van een samenvatting in slides. Als basis hiervoor dient een onderzoek dat is uitgevoerd met deskresearch naar bestaande databronnen, aangevuld met interviews met beleidsmakers en branchepartners, die werkzaam zijn in de fiets- en toeristische sector in Nederland.

Samenvatting deel I

Het bezit van elektrische fietsen in Nederland ontwikkelt zich stormachtig: jaarlijks worden inmiddels meer dan 420.000 nieuwe e-bikes verkocht. Zo'n 42% van de verkochte fietsen was in 2019 elektrisch. Een op de zeven Nederlanders heeft inmiddels een e-bike. Elektrisch fietsen kent in Nederland een belegen imago en de grootste segmenten van e-bike bezitters zijn traditioneel in hun leefstijl. De verwachting is dat het aandeel jongeren met een e-bike en het aandeel pendelaars met een e-bike de komende jaren sterk zal groeien. Hiermee zal het imago van elektrisch fietsen naar verwachting verbeteren. Bezoekers uit de nabijmarkten Duitsland en België houden in het algemeen van fietsen en zien Nederland als aantrekkelijk fietsland. Van Duitsers is bekend dat ongeveer de helft een eigen fiets meeneemt en de andere helft graag een fiets in Nederland huurt tijdens de vakantie. Tegelijkertijd zijn er in Nederland nog relatief weinig e-bikes te huur bij hotels en winkels (regelmatig met beperkte openingstijden).

De meeste provincies kennen stimuleringsbeleid voor de fiets en sinds enkele jaren eveneens voor elektrisch fietsen. Provincies ontwikkelen samen met het rijk en gemeenten tot en met 2023 een 900 km omvattend netwerk van nieuwe snelfietsroutes die steden en kernen gemakkelijker verbinden. Op deze fietsroutes is het comfortabel doorfietsen voor alle soorten fietsen (zowel voor langzaam als sneller fietsverkeer) en wordt de reistijd tussen steden en kernen voor e-bikes en speed pedelecs aanzienlijk verkleind. De overheden willen met dit netwerk van snelfietsroutes een alternatief bieden voor het groeiende autoverkeer en het aantal files voor woon-werkverkeer bestrijden. Er zijn inmiddels diverse snelfietsroutes geopend, waarvan het RijnWaalpad tussen Arnhem en Nijmegen een van de bekendste is. Het merendeel van de nieuwe snelfietsroutes is momenteel in voorbereiding of in aanleg.

De opkomst van het netwerk van snelfietsroutes is uniek in de wereld: er is geen ander land dat een dergelijk netwerk realiseert. Dit past goed bij de sterke internationale positie van Nederland als fietsland en de pioniersrol die Nederland heeft op het vlak van nieuwe fietsinfrastructuur. De ontwikkeling van het netwerk is op dit moment voornamelijk utilitair, namelijk gericht op het aanleggen van infrastructuur. Beleving van fiets en de inzet van toeristische netwerken vindt nog maar mondjesmaat plaats.

Samenvatting vervolg

De snelle groei van de vraag naar e-bikes en de stimulerende nieuwe ontwikkeling van nieuwe snelfietsroutes door de overheden leiden ertoe dat het thema kansrijk is voor destiniatiemarketingorganisaties (DMO's). Zij zouden hier een actieve rol kunnen oppakken in het stimuleren van het gebruik en het verhogen van de fietsbeleving. Dit kan door gericht te bouwen aan een aantrekkelijk profiel, het verhogen van de bekendheid en op termijn het vergroten van het gebruik van de snelfietsroutes en de beleving van fiets-highlights, zoals iconische bruggen, aantrekkelijke fietsvoorzieningen en fietshoreconcepten. De DMO's kunnen hierbij hun marketinginstrumenten richten op bewoners en op termijn op bezoekers. Van de potentiële bezoekers lijken de herkomstlanden Duitsland en België goed aan te sluiten op het thema e-bikes en fiets.

De provincies Utrecht en Gelderland zijn hiervoor een geschikte proeftuin, omdat deze provincies een actief fietsbeleid voeren en een rijke fietscultuur kennen. Hier zijn diverse snelfietsroutes in voorbereiding of inmiddels gerealiseerd tussen steden als Arnhem en Nijmegen, Apeldoorn en Deventer, Utrecht en Amersfoort. RBT Heuvelrug & Vallei, Toerisme VAN en Utrecht Marketing hebben inmiddels aangegeven om te bezien of ze gezamenlijk een meerjarig Ontwikkelprogramma E-bike kunnen opstellen.

De verwachting is dat andere regio's de komende jaren ook meer aandacht zullen schenken aan de toeristische ontwikkeling van de e-bike. Voor deze partners verdient het aanbeveling om de komende tijd zowel in te zetten op aanbodinnovatie om de basis op orde te krijgen als op marketingcommunicatie. De eerste jaren dienen hierbij de bewoners centraal te staan, waarna geleidelijk ook de Duitse en Vlaamse markt als kansrijke en fietsminnende herkomstlanden in beeld komen. De aanbeveling is om in drie stappen te bouwen aan beleefbare bestemming als e-bike regio: eerst een meerjarig ontwikkelprogramma te organiseren, vervolgens te bouwen aan een basisaanbod voor de beleving van de e-bike en ten derde ook een fietsmagneet te ontwikkelen die ervoor zorgt dat de regio ook echt een 'reason to cycle' krijgt. Hopelijk inspireert de voorliggende verkenning DMO's een eigen propositie voor elektrisch fietsen te ontwikkelen.

VRAAG NAAR E-BIKES

Ca 11% van fietsen in Nederland is elektrisch

E-bikers gebruiken elektrische fiets vaker (78%) dan reguliere fietser (52%)

Er zijn ca. **22,8 miljoen** fietsen in Nederland

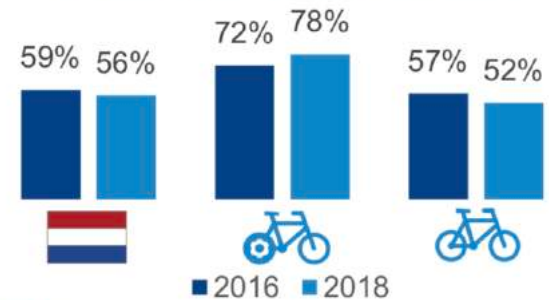

...waarvan ca. **2,6 miljoen** (11,4%) elektrische fietsen

3% van de elektrische fietsen is een speed pedelec

Ca. 11% van het fietsenpark in Nederland is elektrisch. Dit betekent dat van de 17,4 miljoen Nederlanders ongeveer **een op de zeven** Nederlanders momenteel een elektrische fiets heeft (ca. 15%). Slecht 3% hiervan is een speed pedelec.

E-bike ook vaker gebruikt

78% van de e-bike bezitters fietst minimaal enkele keren per week, een stijging van 6% tussen 2016 en 2018. Mensen met een reguliere fiets zijn minder gaan fietsen: hier fietst 52% minimaal enkele keren per week. Dat is een afname van 5% tussen 2016 en 2018.

Hoge tevredenheid over E-bike

8,2

E-bike bezitter beoordeelt elektrische fiets met gemiddeld een 8,2

Forse groei van e-bikes in Nederland

Bijna een op de twee Nederlanders overweegt een e-bike aan te schaffen

	2007	2019
Aantal verkochte nieuwe fietsen in NL (*1.000)	1.400	1.007
Omzet (*1.000 in €)	844.713	1.252.448
Aantal verkochte nieuwe elektrische fietsen	84.000	422.000
Aandeel verkochte nieuwe elektrische fietsen (percentage van totaal aantal)	6%	42%

Recordomzet van € 1,25 mld in **2019** met een volume van 1 mln verkochte fietsen in Nederland, waarvan **422.000 e-bikes**, goed voor **42% van totaal**. Sinds 2018 is de elektrische fiets de grootste groep van alle soorten jaarlijkse verkochte fietsen. De verwachting is dat de **elektrische fiets** de komende jaren **verder terrein zal winnen**, omdat diverse fietsproducenten een actieve marketing voeren, er steeds meer mogelijkheden voor leaseconstructies op de markt verschijnen en de consument de fiets steeds vaker als serieus alternatief voor de auto of het OV gaat zien.

47% van de Nederlanders **overweegt** om een **e-bike** aan te schaffen, verreweg het grootste percentage van de inwoners van de onderzochte Europese landen.

Huidige e-bike bezitter is traditioneel

Ca 70% van e-biker is ouder dan 50 jaar, waarvan 54% van bezitter 64+

Gepensioneerde recreatieve fietser (54%)

- ouder dan 64 jaar
- stel zonder kinderen
- e-bike voor recreatief gebruik

Oudere recreatieve fietser (15,3%)

- voornamelijk 50+
- niet werkend (geen betaalde baan)
- stel zonder kinderen

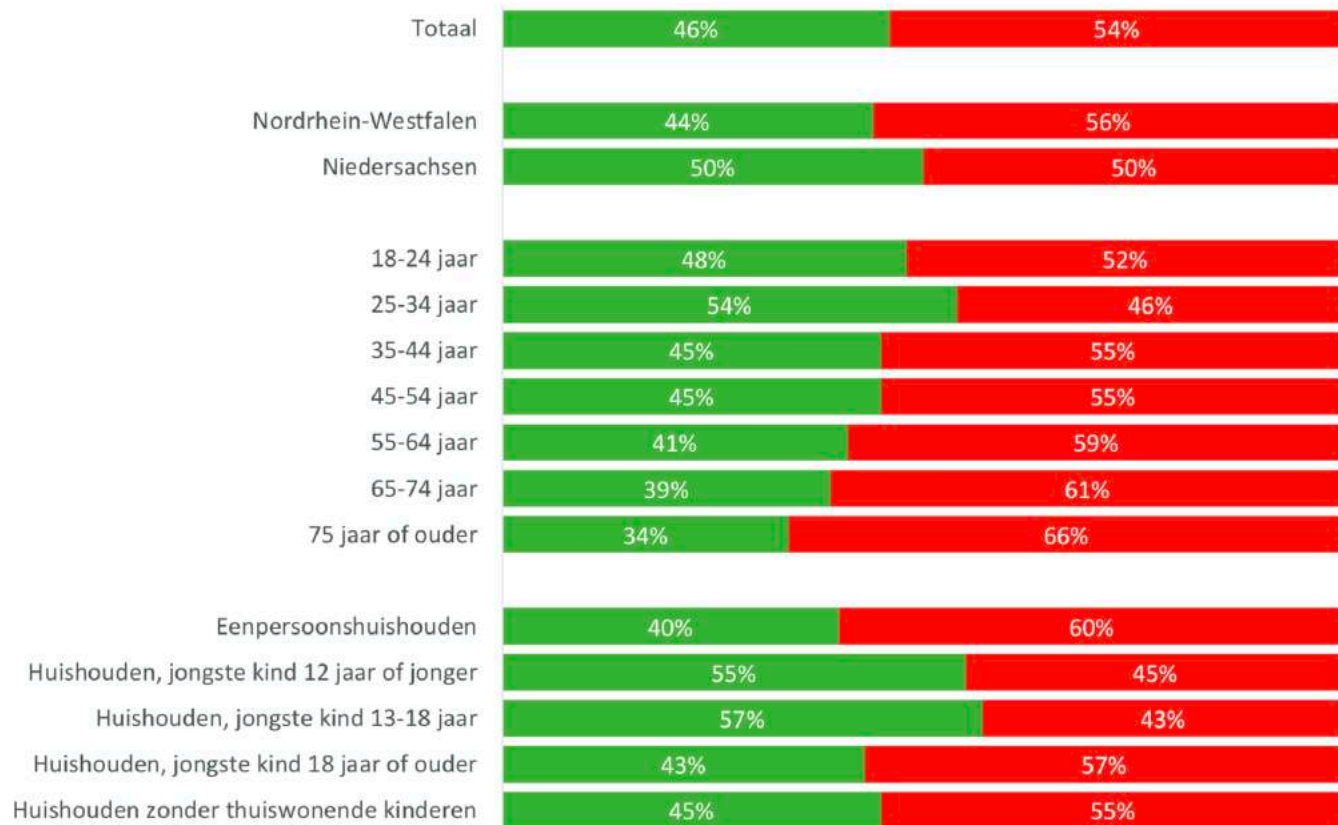

Zakelijke fietser van middelbare leeftijd (21%)

- voornamelijk 40-er of 50-er
- e-bike in eerste instantie voor woonwerk-verkeer

Kansrijke doelgroep: Duitse bezoekers

Ca. 50% van Duitsers maakt graag fietstocht tijdens dagtocht of vakantie

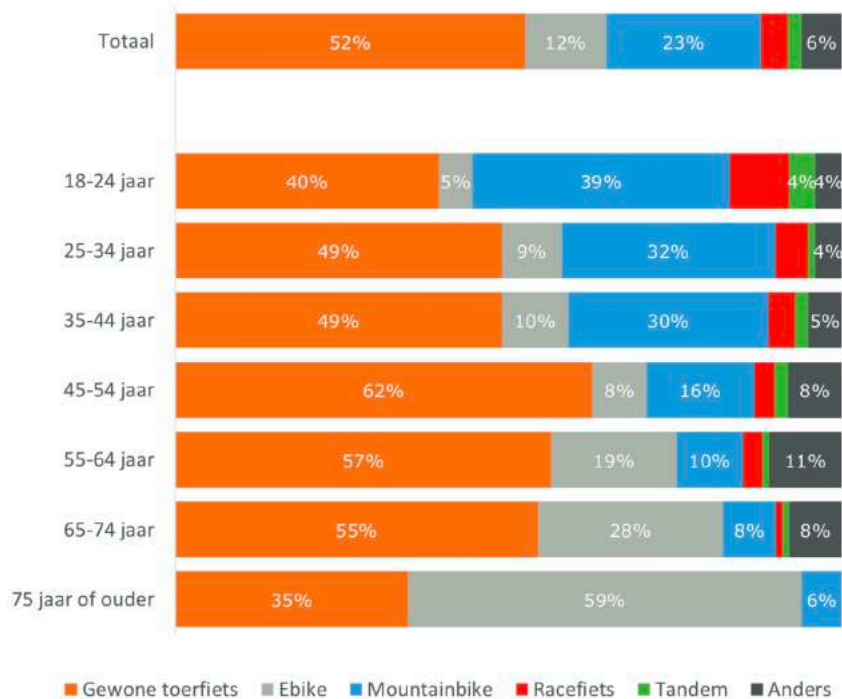

Bron: NBTC Holland Marketing/Visit Veluwe 2017.
Voor Duitsland is specifiek fietsonderzoek gedaan, voor Vlaanderen niet.

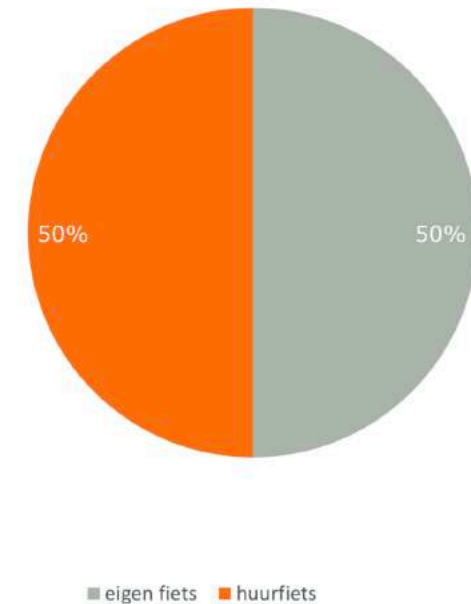
Duitsers met e-bike zijn vaak wat ouder (55+)

50% neemt zelf fietsen mee, 50% huurt fietsen op bestemming

Type fiets

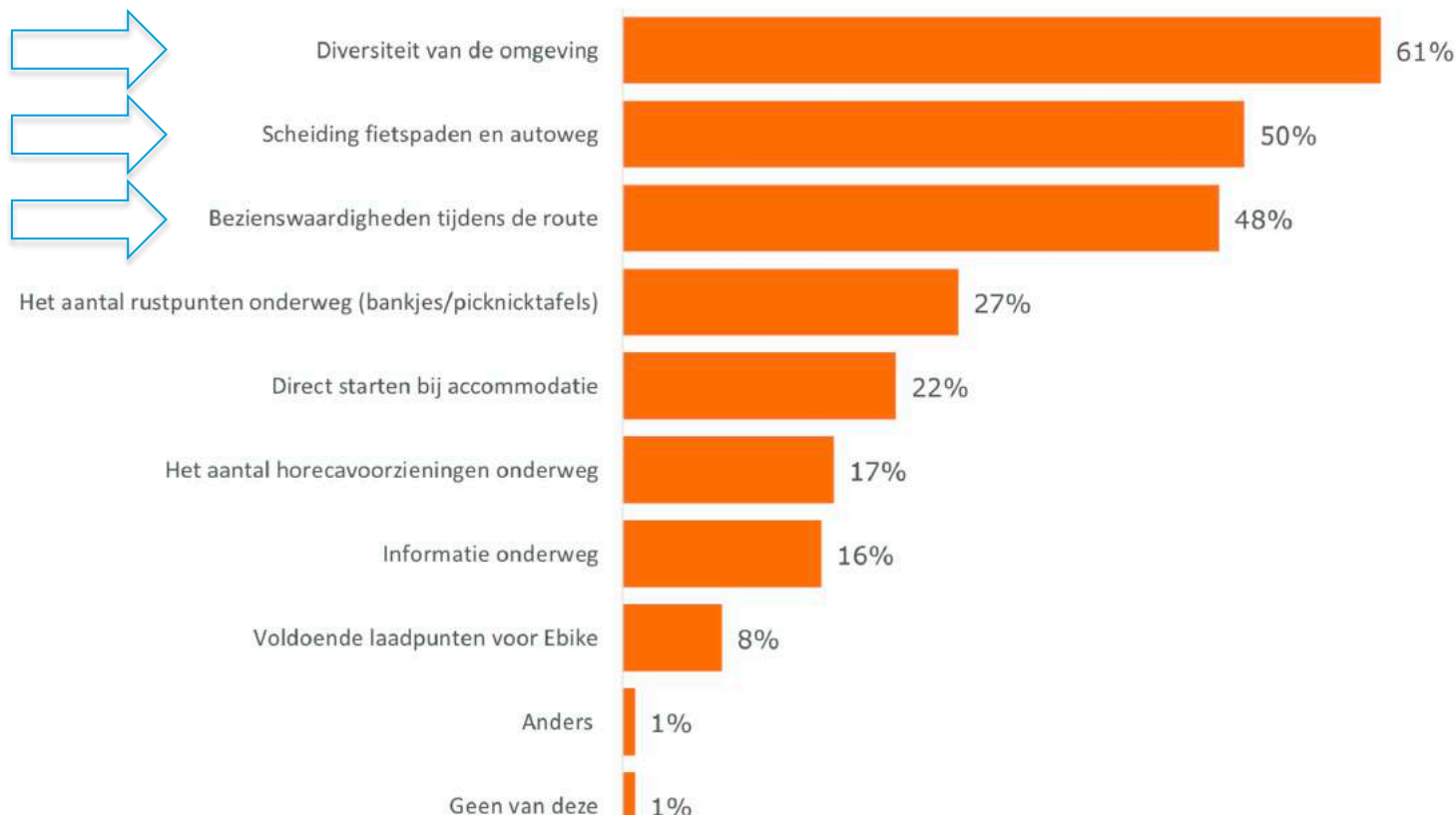

Eigen fiets of huurfiets op plaats van bestemming

Duitsers willen 'variatie' en 'gescheiden fietspaden'

Ook 'bezienswaardigheden tijdens route' van belang (48%)

DE SNELFIETSROUTES KOMEN ERAAN

De toegevoegde waarde van elektrisch fietsen

vergeleken met de auto

vergeleken met de reguliere fiets

(Elektrisch) fietsen bestrijdt files voor woonwerk-verkeer

...is goed voor het milieu

...bespaart reiskosten

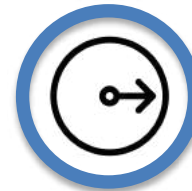
...is gezond voor lichaam en geest

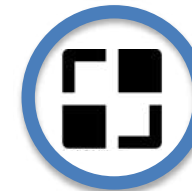
...is plezierig om te doen

Elektrisch fietsen geeft meer comfort

... brengt een groter bereik in afstand

...vergroot combinatiemogelijkheden in tijd

...is plezierig om te doen

Ruim baan voor de fiets om files te bestrijden

61% VAN DE BEVOLKING WOONT BINNEN 15 KM VAN HET WERK

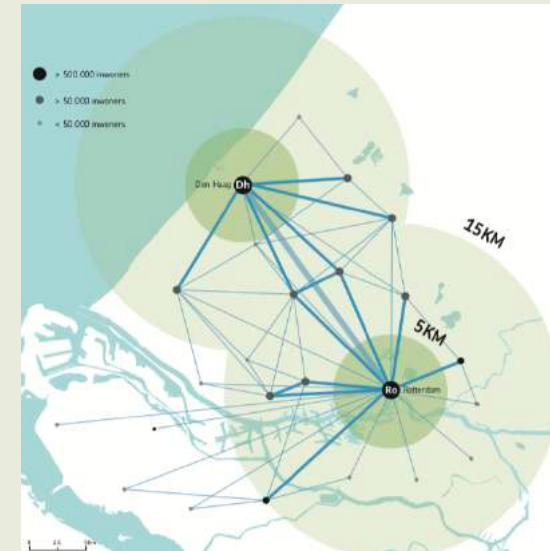
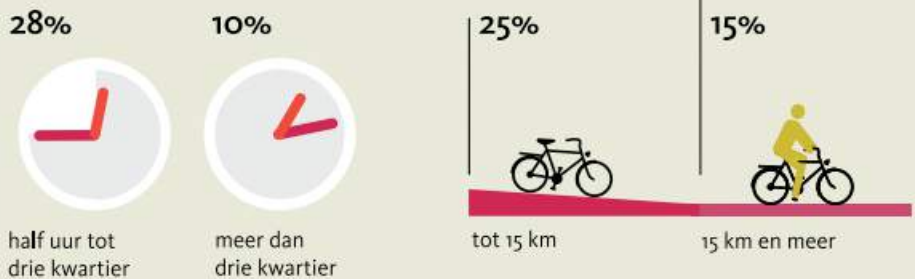
25% VAN ALLE WERKNEMERS GAAT OP DE FIETS NAAR HET WERK

DAARVAN FIETST

OP SNELFIETSRUTES FIETST

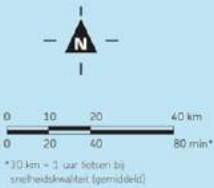

Bron: Fietsersbond 2019

Legenda

- Bestaande snelfietsroutes
- In uitvoering / planfase
- Kansrijk / verkenning

Daily urban system

Deze kaart kwam tot stand na een gedachtenwisseling en in samenwerking met Rijkswaterstaat.

Netwerk van regionale snelfietsroutes in de maak

Ca 300 km snelfietsroutes gerealiseerd en ca 600 km in voorbereiding; verwachte realisatie t/m 2023.

Snelfietsroutes zijn comfortabel, gemakkelijk, snel en veilig voor alle soorten fietsers.

Uit de interviews blijkt dat de (geplande) snelfietsroutes nauwelijks bekend lijken te zijn onder de bewoners, laat staan onder bezoekers.

UTRECHT-GELDERLAND ALS PROEFTUIN

Legenda

Bestaande
planfase
Kansrijk/
verkenning

Daily urban system

*30 km = 1 uur fietsen bij
snelheidskwaliteit (gemiddeld)

Toeristische benutting kansrijk in Utrecht en Gelderland

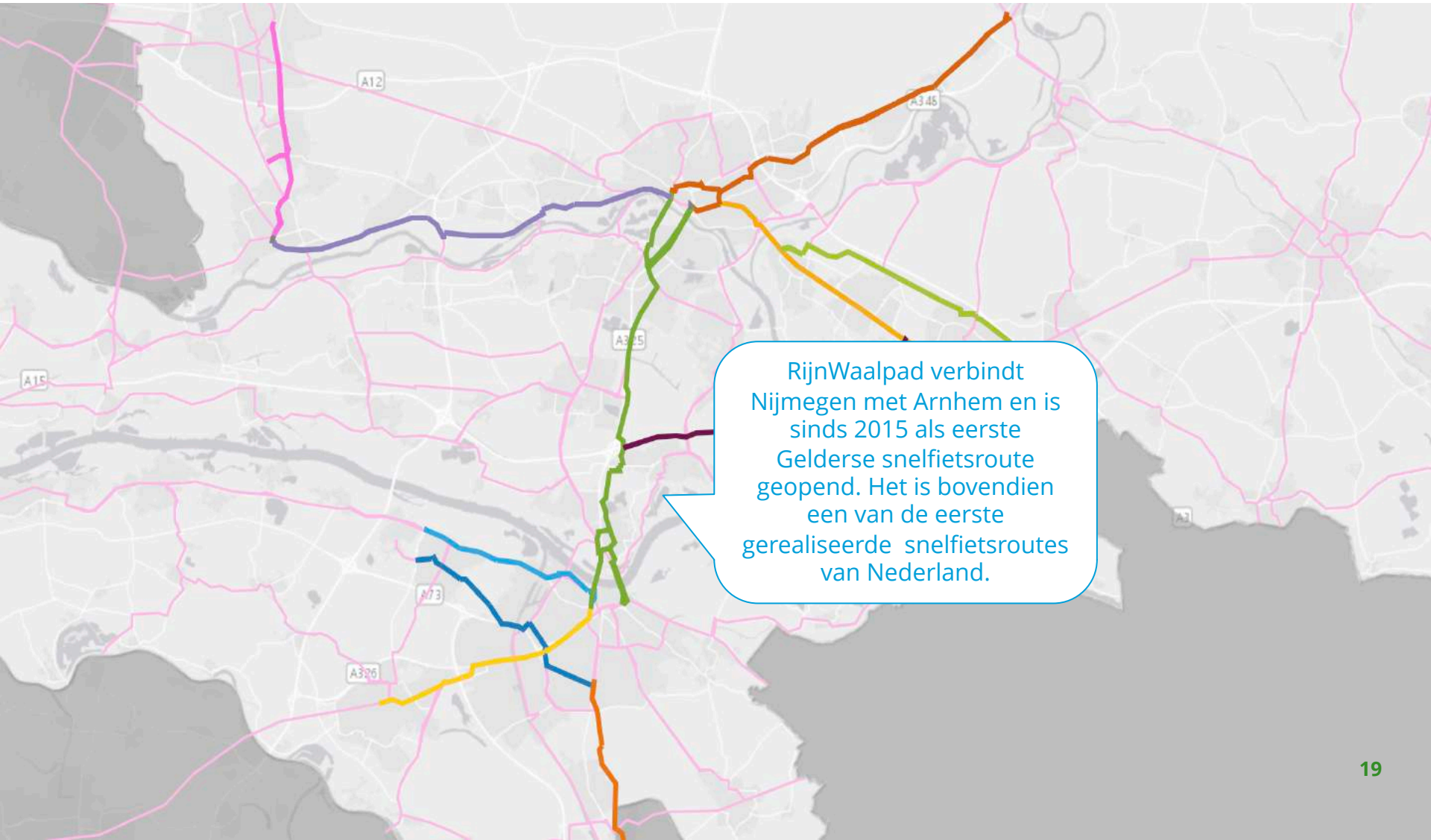
De provincies Utrecht en Gelderland zijn geschikt als proeftuin voor een benutting van snelfietsroutes, want deze regio's kennen:

- Een groeiende filedruk tussen de steden.
- Een sterke fietscultuur met interessante fietsproposities in architectuur, infra en wielerrondes.
- Een rijkdom aan historie en erfgoed (buitenplaatsen, militair, De Stijl etc.) die goed is te combineren met fiets.
- Historische steden en kernen op fietsafstand.
- Aantrekkelijke natuurgebieden op fietsafstand (3 Nationale Parken) van de steden.
- Een centrale ligging, waardoor aanpak gemakkelijk opschaalbaar is naar andere delen van Nederland.

Deze kaart kwam tot stand na een gedachtenwisseling
en in samenwerking met Rijkswaterstaat.

Snelfietsroutes Gelderland in ontwikkeling

12 nieuwe snelfietspaden als comfortabele doorfietsroutes in aantocht

RijnWaalpad verbindt Nijmegen met Arnhem en is sinds 2015 als eerste Gelderse snelfietsroute geopend. Het is bovendien een van de eerste gerealiseerde snelfietsroutes van Nederland.

Snelfietsroute RijnWaalpad steeds populairder

Nijmegen-Arnhem in 15,8 km comfortabel fietsen

In 3 jaar gemiddeld 29% meer fietsers op de snelle fietsroutes

Het RijnWaalpad kent in 3 jaar tijd zo'n 43% meer fietsers. In het weekend is het hier inmiddels drukker dan doordeweeks, terwijl deze infrastructuur is aangelegd voor woonwerkverkeer. Toeristisch-recreatief gebruik is zodoende in opkomst. De verwachting is dat deze bredere benutting van de snelfietsroutes (naast utilitair ook recreatief gebruik) verder aan terrein zal winnen.

Utrecht kiest voor fiets en e-bike

Uit Coalitieakkoord 2019-2023 van provincie spreekt grote ambitie

Nieuw provinciebestuur: "Utrecht moet groener en dé fietsregio van Europa worden"

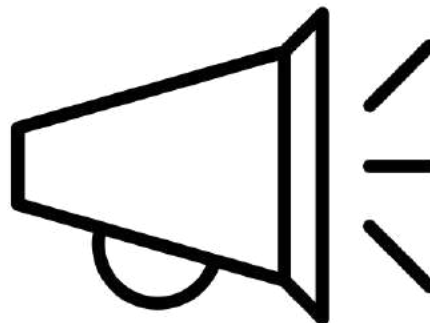
WAT GAAN WE DOEN?

Ruim baan voor de fiets

- Als provincie nemen wij het voortouw om van Utrecht dé fietsregio van Europa te maken. We verbeteren het regionale fietsnetwerk door snelfietsroutes en andere doorgaande fietspaden aan te leggen, de drukste punten aan te pakken en barrières op te lossen door bruggen en tunnels aan te leggen. We zetten in op innovaties om fietsgebruik te bevorderen. Daarvoor maken we ruimte, op het fietspad van de toekomst. We doen dit samen met gemeenten en bedrijven en gaan hier regievoeren en meer investeren.
- Naast het netwerk van fietsverbindingen moeten ook de fietsstallingen en andere fietsvoorzieningen bij veel stations en overstappunten van auto naar OV/fiets (P+R) of van OV naar fiets

worden uitgebreid. Waar nodig worden nieuwe stallingen gebouwd. We reserveren middelen voor het investeren in en subsidiëren van meer fietsstallingen.

- Om te bereiken dat zoveel mogelijk inwoners en bezoekers de fiets gebruiken, maken we afspraken met werkgevers en investeren we in publiekscampagnes. De (elektrische) fiets moet in de provincie hét vervoermiddel worden voor de kortere afstanden.

Snelfietsroutes Utrecht in ontwikkeling

Zeven nieuwe snelfietspaden als comfortabele doorfietsroutes in de maak

Wat is een snelfietsroute?

Op de zeven snelfietsroutes die worden ontwikkeld krijgen fietsers vaker voorrang op auto's, en krijgen zij eerder groen bij verkeerslichten. Fietspaden en -stroken worden breder en waar dat nog niet zo is van asfalt of beton. Zo kunnen fietsers snel, comfortabel en veilig doortrappen en zijn scholen, woonwijken, werklocaties en knooppunten ook per fiets goed bereikbaar.

DE STIJL-
FIETSROUTE
20 KM

De Stijl-snelfietsroute in ontwikkeling

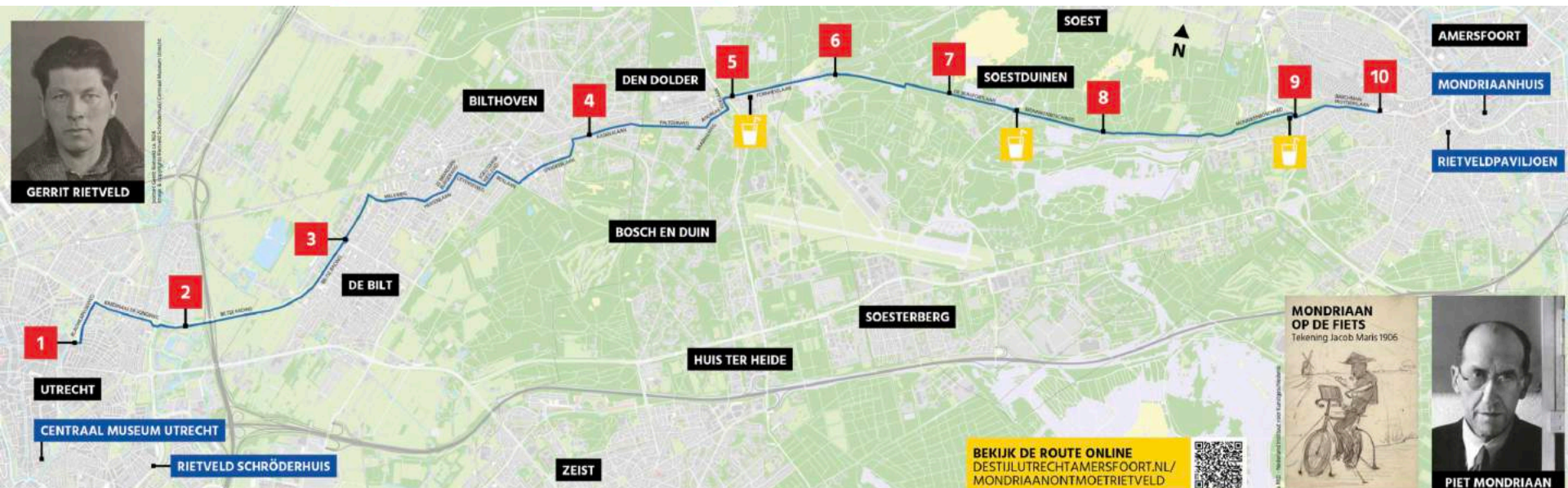
Utrecht-Amersfoort opent eind 2022 en is beleefbaar met kunst

Tussen Utrecht, de stad van Gerrit Rietveld, en Amersfoort, de stad van Piet Mondriaan, staan tien beelden. Ze markeren de bijzondere band tussen deze twee steden en zijn een blijvende herinnering aan de viering van 100 jaar kunstbeweging De Stijl (1917-2017). De artistieke erfenis ervan is inmiddels niet meer weg te denken. Kunstenaar Boris Tellegen (1986) ontwierp de beelden, elk ruim 6,5 meter hoog. Ze staan als opvallende totems in het landschap langs deze fietsroute, die beide steden met een rijke creatieve geschiedenis en toekomst verbindt.

"We hebben samen al veel voorbereidend werk gedaan door een aantrekkelijk, veilig fietspad tussen Utrecht en Amersfoort over de geboortegrond van De Stijl beweging aan te leggen. We spreken vandaag met elkaar de intentie uit om dat Stijlfietspad tot de eerste, volwaardige snelfietsroute van de provincie uit te breiden. Tegelijkertijd maken we ook een start met het realiseren van nog zes andere snelfietsroutes. Die zullen het fietsen aantrekkelijker maken, ook voor het woon-werkverkeer. Dat draagt bij aan een bereikbare, gezonde en aantrekkelijke provincie."

[DESTIJLUTRECHTAMERSFOORT.NL](https://destijl utrecht amersfoort.nl)

GERRIT RIETVELD

MONDRIAAN OP DE FIETS
Tekening Jacob Maris 1906

PIET MONDRIAAN

**VAN UTILITAIR
NAAR MULTIPURPOSE**

Waarde van toeristische netwerken (DMO's) benutten

DMO's kunnen bijdragen aan een aantrekkelijk **profiel**.

DMO's kunnen de **bekendheid** van snelle fietsroutes verhogen.

DMO's kunnen het **gebruik** van snelle fietsroutes stimuleren.

DMO's zouden direct waarde kunnen toevoegen om doelbewust te bouwen aan een aantrekkelijk profiel, het verhogen van de bekendheid van de snelle fietsroutes en uiteindelijk het gebruik ervan door bewoners en later ook bezoekers.

Kans: marketingcommunicatie van DMO's benutten

Inzet nieuwsbrieven, **online artikelen**, platforms van DMO's

Inzet **social mediakanalen** van DMO's (Instagram, Facebook, LinkedIn)

Contentontwikkeling door DMO's (dronefilms, artikelen, routes etc)

Persbewerking en influencermarketing, zowel regionaal als (inter-)nationaal

Inzet bestaande **campagnes** van DMO's voor consumenten

De beleidsdomeinen van utilitair fietsen en recreatief fietsen zijn bij provincies gescheiden in de uitvoering. Zo maken de utilitaire fietsprogramma's op dit moment gebruik van externe communicatiebureaus die campagne voeren om fietsgebruik te stimuleren. Voornamelijk worden hierbij de bestaande instrumenten van DMO's, die vanuit toeristisch beleid opdrachten uitvoeren voor de provincies, niet benut. De belangrijkste verklaring hiervoor is onwetendheid over elkaars activiteiten.

De meeste DMO's hebben diverse soorten marketinginstrumenten die aanvullend kunnen werken op de lopende programma's van de provincies en gemeenten. Het gaat hierbij niet alleen om het inpluggen van het thema snelfietsroutes en e-bike in andere lopende campagnes, maar evengoed om persbewerking, specifieke contentontwikkeling, inzet van social mediakanalen en online artikelen. Hiermee kunnen DMO's direct waarde toevoegen in publieksbereik en ontstaat een win-win-situatie.

DRIE STAPPEN VOOR DMO's

Stap 1: Stel een meerjarig ontwikkelprogramma op

- Ontwikkel een narratief waarin de fiets centraal staat en dat past bij het DNA van het gebied op basis van erfgoed, cultuur, historie en natuur.
- Maak een gezamenlijk ontwikkelprogramma voor ten minste drie jaar, waarin eerst collectieve aanbodinnovatie nodig is om de basis op orde te brengen en te werken aan een 'reason to cycle' (zie de stappen hierna). Inspanningen voor marketingcommunicatie kunnen parallel worden opgezet vanuit een weloverwogen keuze voor doelgroepen en met meetbare resultaten.
- Organiseer een coalitie van welwillende partners voor financiering, content en uitvoering. Hierbij is de verbinding tussen de domeinen van utilitaire en toeristische partners essentieel.
- Organiseer de basisfinanciering van het programma met provincies en gemeenten.
- Verken vroegtijdig de mogelijkheid om samen te werken in het landelijke themajaar Growing Green Cities 2022 van NBTC.

Stap 2: breng basisaanbod voor e-bike op orde

- Ontwikkel nieuwe verhuurpunten voor e-bikes (hotels, restaurants, fietswinkels, stations, VVV's) met een ruime openstelling.
- Ontwikkel e-bike vriendelijke horeca (met fietsfaciliteiten als oplaadpunten, stallingsmogelijkheden, fietspompen, herstelkits etc.).
- Activeer fiets- en e-bikepartners, zoals herstelbedrijven, fietsmerken, routepartners, fietstours etc.
- Bundel de aanstaande snelfietsroutes en combineer ze met thematische fietsrondjes via de knooppunten die het beste passen bij het DNA van de regio.

Stap 3: ontwikkel een fietsmagneet

Voeg aan het basisaanbod een **'reason to cycle'** toe als bezoekbare attractie om mensen naar het gebied te trekken rondom het thema e-bike of fiets (fietsmagneet).

Bron: Toerisme Limburg

Goed voorbeeld fietsmagneet: 'Fietsen door het Water' (2016) in Genk (BE) trekt jaarlijks enkele honderdduizenden fietsers en is vermeld in TIME 100 Mooiste Bestemmingen ter Wereld.

Bron: Toerisme Limburg

Goed voorbeeld fietsattractie: 'Fietsen door de Bomen' in Hechtel-Eksel (BE) sinds juni 2019 open: 700 m lang fietspad, 10 meter hoogte. Eerste maand goed voor 70.000 fietsers.

Meer informatie

Arno Ruis, projectleider E-bike en Fiets
arno@hv-marketing.nl en (06) 27616010

De verkenning is uitgevoerd door:

**ruis &
reuring**
Marketing & beleid
in vrijetijdseconomie

Met dank aan de financiële bijdrage van:

In opdracht van :

Regionaal Bureau voor Toerisme
HEUVELRUG & VALLEI

NBTC
Holland Marketing